

En ny indelningsgrund för vissa domsagor

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2006/07:35 En ny indelningsgrund för vissa domsagor. I propositionen redogör regeringen för dess tidigare beslut, att per den 1 april 2007 genomföra vissa förändringar av tingsrättsorganisationen i Stockholms län, vilket innebär bl.a. att Stockholms kommun ska ingå i tre tingsrätters domsagor. Detta beslut medför ett behov av mindre enheter än kommuner som grund för domsagoindelningen. Regeringen anser att domsagoindelningen i sådana fall ska baseras på församlingsindelningen och föreslår kompletterande lagregler för hur forum för juridiska personer ska bestämmas. I propositionen föreslås också ändringar som rör fördelning och val av nämndemän i kommuner som ingår i flera tingsrätters domsagor. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2007.

Det har inte väckts några motioner med anledning av propositionen.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	6
Ny indelningsgrund för vissa domsagor	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ny indelningsgrund för vissa domsagor

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om tingsrätts behörighet i vissa fall,
2. lag om ändring i rättegångsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2006/07:35.

Stockholm den 20 februari 2007

På justitieutskottets vägnar

Thomas Bodström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Thomas Bodström (s), Inger Davidson (kd), Krister Hammarbergh (m), Margareta Persson (s), Ulrika Karlsson i Uppsala (m), Elisebeht Markström (s), Karl Gustav Abramsson (s), Inge Garstedt (m), Helena Bouveng (m), Lena Olsson (v), Kerstin Andersson (s), Peter Althin (kd), Mehmet Kaplan (mp), Anders Hansson (m), Maryam Yazdanfar (s), Karin Nilsson (c) och Camilla Lindberg (fp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I skrivelsen Fortsatt reformering av tingsrättsorganisationen (skr. 2002/03:126) redovisade regeringen sin bedömning av frågan om en förändrad tingsrättsorganisation i Stockholms län. Sedan riksdagen ställt sig bakom regeringens bedömning (bet. 2003/04:JuU4, rskr. 2003/04:21) gav regeringen i uppdrag åt Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen och Kriminalvårdsstyrelsen att gemensamt lämna förslag som syftar till ett effektivare rättsväsende i Stockholms län med inriktning på en förbättrad geografisk samordning i de delar där domstolarnas och myndigheternas verksamheter är beroende av varandra. I uppdraget ingick att Domstolsverket skulle lämna förslag till närmare lokalisering och domkretsindelning av de tingsrätter i Stockholms län som regeringen bedömt borde få en ny yttre organisation.

Genom beslut den 25 mars 2004 (dnr Ju2004/2476/DOM m.fl.) gav regeringen lagmännen i Huddinge, Nacka, Solna, Stockholms och Södra Roslags tingsrätter samt Domstolsverket i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att senast den 1 januari 2007

- lägga samman Handens och Huddinge tingsrätter samt de delar av Stockholms tingsrätts domsaga som utgörs av söderort till Södertörns tingsrätt,
- lägga samman Sollentuna och Södra Roslags tingsrätter till Attunda tingsrätt,
- lägga samman de delar av Stockholms tingsrätts domsaga som utgörs av västerort med Solna tingsrätt,
- lägga samman den del av Handens tingsrätts domsaga som utgörs av Tyresö kommun samt de delar av Stockholms tingsrätt som utgörs av fastighetsdomstolen och miljödomstolen med Nacka tingsrätt,
- lägga samman den del av Huddinge tingsrätts domsaga som utgörs av Salems kommun med Södertälje tingsrätt,
- lägga samman den del av Södra Roslags tingsrätts domsaga som utgörs av Lidingö kommun med Stockholms tingsrätt och
- flytta över handläggningen av länets utskökningsmål från Stockholms tingsrätt till Nacka tingsrätt.

Regeringen har efter begäran från Domstolsverket beslutat att flytta fram den tidpunkt vid vilken förändringarna av tingsrättsorganisationen i Stockholms län ska träda i kraft till den 1 april 2007 (dnr Ju2006/946/DOM).

Som ett led i arbetet med uppdraget har Domstolsverket i juni 2004 i en rapport lämnat förslag till de författningsändringar som krävs för att genomföra förändringarna av tingsrättsorganisationen i Stockholms län (dnr Ju2004/5490/DOM). Rapporten, som utarbetats av Domstolsverkets

processrättsliga arbetsgrupp, har bildat utgångspunkt för de överväganden som gjorts inom Justitiedepartementet. Dessa överväganden har presenterats i en promemoria, En ny indelningsgrund för vissa domsagor.

Promemorian har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju2006/4758/DOM).

Lagrådet har granskat regeringens förslag och lämnat det utan erinran.

Regeringens lagförslag återfinns i *bilaga 2*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Med anledning av beslutade förändringar av tingsrättsorganisationen i Stockholms län har frågan hur en domsaga ska kunna bestämmas så att den innefattar en viss del av en kommun aktualiserats. Regeringen, som anser att domsagoindelningen i sådana fall ska baseras på församlingsindelningen, föreslår kompletterande regler för hur forum för juridiska personer ska bestämmas.

I propositionen föreslås också ändringar som rör fördelning och val av nämndemän i kommuner som ingår i flera tingsrätters domsagor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2007.

Utskottets överväganden

Ny indelningsgrund för vissa domsagor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om en ny lag om tingsrätts behörighet i vissa fall och om ändring i rättegångsbalken när det gäller fördelning och val av nämndemän i kommuner som ska ingå i flera domsagor.

Enligt 1 kap. 1 § rättegångsbalken är det regeringen som förordnar om indelningen i domsagor. Grunden för den geografiska indelningen är kommunen. Regeringens beslut att per den 1 april 2007 genomföra vissa förändringar av tingsrättsorganisationen i Stockholms län innebär bl.a. att Stockholms kommun ska ingå i tre tingsrätters domsagor. Detta medför ett behov av mindre enheter än kommuner som grund för domsagoindelningen.

Med hänvisning härtill skriver regeringen i propositionen att om en del av en kommun ska ingå i en domsaga, bör domsagan för denna del bestämmas efter församlingsindelningen. Enligt regeringen kan emellertid befintliga forumregler för juridiska personer inte tillämpas direkt på en indelningsgrund baserad på församlingsindelningen. Regeringen föreslår därför i propositionen kompletterande regler för hur forum för juridiska personer ska bestämmas.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning om behovet av kompletterande regler när det gäller behörig tingsrätt för juridiska personer. Mot denna bakgrund tillstyrker utskottet förslaget att införa en särskild lag som innebär att om den juridiska personen har säte i en kommun som ingår i flera domsagor, den tingsrätt inom vars domsaga den juridiska personen har sin postadress ska vara behörig under förutsättning att postadressen finns inom någon av de domsagor som kommunen ingår i. Om en juridisk person, som har säte i en kommun som ingår i flera domsagor, saknar postadress inom någon av de domsagor som kommunen ingår i, ska den tingsrätt vara behörig inom vars domsaga kommunens fullmäktige regelmässigt sammanträder. Med postadress avses i första hand en juridisk persons registrerade postadress.

Utskottet anser i likhet med regeringen att rådande principer för valbarhet till nämndeman ska gälla även i de fall en domsaga innefattar en del av en kommun. Utskottet ser således positivt på förslaget att det i domsagor som omfattar viss del av en kommun bör krävas att en person för att vara valbar ska vara bosatt inom den del av kommunen som ingår i domsagan. Utskottet instämmer vidare i att om det i en domsaga utöver en

eller flera kommuner ingår en del av en kommun, antalet nämndemän ska fördelas mellan i domsagan ingående kommuner i förhållande till kommunernas respektive kommundelens folkmängd.

Det anförda innebär att utskottet tillstyrker regeringens förslag i dess helhet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2006/07:35 En ny indelningsgrund för vissa domsagor:

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om tingsrätts behörighet i vissa fall,
2. lag om ändring i rättegångsbalken.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om tingsrätts behörighet i vissa fall

Häri genom föreskrivs följande.

1 § När det av lag eller annan författning följer att behörig domstol är tingsrätten i den ort där en juridisk person eller dess styrelse har sitt säte gäller, om kommunen där sätet finns ingår i mer än en domsaga, att den tingsrätt inom vars domsaga den juridiska personen har sin postadress skall vara behörig.

Saknar den juridiska personen postadress inom någon av de domsagor som kommunen ingår i, skall i stället den tingsrätt vara behörig inom vars domsaga kommunens fullmäktige regelmässigt sammanträder.

2 § Om den juridiska personen är registrerad i handelsregistret, aktiebolagsregistret eller ett liknande offentligt register, skall den juridiska personen anses ha den postadress som är antecknad i det registret.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2007.

2 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 5 och 6 §§ rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

5 §¹

Nämndemän utses genom val.

Om det i en domsaga ingår mer än en kommun, fördelar tingsrätten antalet nämndemän mellan kommunerna i förhållande till deras folkmängd.

Om det i en domsaga ingår mer än en kommun *eller, utöver en eller flera kommuner, en del av en annan kommun*, fördelar tingsrätten antalet nämndemän mellan kommunerna i förhållande till kommunernas respektive kommundelens folkmängd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall för varje län inom hovrätts domkrets eller, om del av län ingår i hovrätts domkrets, för sådan del fastställa det antal nämndemän i hovrätt som skall utses.

6 §²

Valbar till nämndeman är varje svensk medborgare, som *är folkbokförd i kommunen eller, i fråga om nämndeman i hovrätt, i länet eller den del därav som hör till hovrätten, och som inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken*. Den som är lagfaren domare, anställd vid domstol, åklagare, polisman eller advokat eller annan som har till yrke att föra andras talan inför rätta får inte vara nämndeman.

Valbar till nämndeman är varje svensk medborgare, som *inte är underårig eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken*. För att vara valbar till nämndeman krävs vidare, i tingsrätt att han eller hon är folkbokförd i kommunen eller den del därav som hör till tingsrätten och i hovrätt att han eller hon är folkbokförd i länet eller den del därav som hör till hovrätten. Den som är lagfaren domare, anställd vid domstol, åklagare, polisman eller advokat eller annan som har till yrke att föra andras talan inför rätta får inte vara nämndeman.

Ingen får samtidigt vara nämndeman i hovrätt och tingsrätt.

Till nämndeman bör endast den utses som med hänsyn till omdömesförmåga, självständighet, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget.

¹ Senaste lydelse 1988:616.

² Senaste lydelse 2006:850.

Den som fyllt sextio år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig att ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter fyra år.

Domstolen prövar självantagandet om behörighet.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2007.